

Список використаних джерел

1. Антон Марчук, Оксана Нестеренко «Алітичне дослідження «Оцінка виконання антикорупційної стратегії: досягнення та виклики» 2017 р. С. 14–15.

2. Проект Закону «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки» Прийнято за основу зареєстровано за № 4135. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/199198.html>.

Стукало Наталія Юрївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 3 Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: доцент кафедри
економічної безпеки та фінансових
розслідувань Національної академії
внутрішніх справ, кандидат економічних
наук, доцент ***Грущенко О. А.***

КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Корупція є однією з глобальних проблем сучасності, в значній мірі перешкоджає соціально-економічному і політичному розвитку будь-якої країни. Її вплив на економіку країни зростає, збільшуються масштаби, розширюється межі корупційних злочинів.

Хабарництво і корупція обходиться світовій економіці в 2,6 трильйона доларів щорічно. Ці кошти складають більше 5 % глобального ВВП. Про це говориться в дослідженні ООН, випущеним до Міжнародного дня боротьби з корупцією.

Поняття «економічна безпека» нерозривно пов'язане з поняттям «національна безпека». Термін «національна безпека» міцно увійшов в життя сучасного світу і став частиною внутрішньої і зовнішньої політики багатьох країн. Наприклад, США розробляють доктрину, концепцію і стратегію своєї національної безпеки, де особливу увагу приділено питанням економічної безпеки. Оскільки економіка є однією з життєво важливих сторін діяльності особистості, суспільства і держави, то забезпечення національної безпеки по суті неможливо без забезпечення економічної. Безпека країни у всіх її формах реалізується через державне фінансування, основою якого є ВВП, то саме економічна безпека і є тим важелем, який забезпечує стійкість всіх видів безпеки до зовнішніх й внутрішніх загроз та забезпечує конкурентоспроможність держави на міжнародній арені. У системі національної безпеки економічна, є матеріальною основою національної суверенності та визначає реальні можливості в гарантуванні інших видів безпеки. Тобто економічна безпека – це підґрунтя для функціонування всіх інших її елементів, які входять у цю систему (військової, технічної, продовольчої, екологічної).

Проблемні питання виникнення та подолання корупції, методів протидії цьому явищу, вплив корупції на економічну безпеку держави досліджували у свої наукових працях низка вчених, зокрема Бутенко В., Варналій З., Каспрук В. Серьогін С. та ін.

Корупція (від лат. Corruption-підкуп) – суспільно небезпечне явище в сфері політики і державного управління, що виражається в умисному використанні представниками влади свого службового статусу для протиправного отримання майнових і немайнових благ в будь-якій формі. Це явище стало загрозою для економічної безпеки держави, оскільки його руйнівна дія проявляється в падінні міжнародного престижу й авторитету країни, руйнування морально-духовних засад суспільства, бюрократизації й корумпованості публічних службовців та зростання рівня злочинності.

В Законі України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року корупцію визначено як використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [2].

Аналіз низки визначень поняття «корупція» дає змогу виокремити загальні ознаки цього явища, до яких ми пропонуємо віднести:

- 1) взаємні зобов'язання;
- 2) прийняття рішень, що суперечать моральним принципам або порушують чинне законодавство;
- 3) взаємна вигода;
- 4) свідоме підлаштування суспільних інтересів особистій вигоді;
- 5) отримання певних преференцій для обох сторін;
- 6) намагання обох сторін приховати свої дії.

Підсумовуючи вищезазначене слід відзначити, що найчастіше поняття корупції пов'язують із підкупом чиновників й недобросовісною конкуренцією, проте існує ряд передумов, що охоплюють різноманітні сфери суспільного життя та склалися історично. Зокрема, серед передумов корупції в Україні можна виділити такі:

1) недосконала чинна нормативно-правова база, яка піддається постійним змінам, наявність колізій і методів «обійти» закон неправомірним шляхом;

2) корумпованість влади та надмірна бюрократизація державного апарату, «роздутий» штат з необґрунтованими широкими повноваженнями;

3) декларативний характер реформ, непослідовність у їх проведенні й подекуди відверте зволікання у реалізації окремих положень, особливо які стосуються політичних діячів;

- 4) непрозорі процеси роздержавлення власності;
- 5) переведення державної власності в приватну в інтересах зацікавлених осіб, груп, угруповувань;
- 6) криміналізація економічних відносин;
- 7) пасивність спеціально створених органів для боротьби та протидії корупції, силових органів щодо притягнення винних у корупційних діяннях до відповідальності;
- 8) поширення в суспільстві думки про корумпованість органів влади, непрозорість прийнятих політичних та державних рішень;
- 9) прагнення угруповувань, в тому числі кримінальних, вирішити свої проблеми через чиновників державного апарату;
- 10) нестабільність інвестиційного клімату

11) відсутність сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності, значне податкове навантаження на суб'єкти господарювання.

На сучасному етапі корупція є однією з ключових загроз економічній безпеці, оскільки гальмується соціально-економічний прогрес, процес утвердження демократичних засад громадянського суспільства, обмежує реалізацію прав і свобод людини і громадянина. Корупція впливає негативно і на імідж країни на міжнародній арені, що веде до зниження місця у міжнародних рейтингах що веде до зменшення обсягів закордонних інвестицій в економіку України.

У всесвітньому рейтингу СРІ Україна у 2016 році посіла 131 місце зі 176 країн та розділила сходінку із показником 29 балів разом з Казахстаном, Росією, Непалом та Іраном [1].

Корупція як системне та комплексне явище може гарантувати бізнес-структурам отримання державного або муніципального замовлення, забезпечуючи стабільне джерело фінансування підприємницької діяльності (виграний тендер, участь в реалізації певної програми або інвестиційного проекту). Корупція дає можливість навмисно створювати перешкоди для бізнесу, штучно обмежуючи його пропозицію та отримуючи при цьому значну вигоду. Така ситуація в економічній теорії визначається як формування монопольного прибутку, або монопольної ренти [3, с. 22].

З метою протидії корупції та забезпеченню економічної безпеки держави слід, насамперед, забезпечити роботу незалежних антикорупційних органів (НАБУ, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури), налагодити систему електронного декларування й активізувати роботу НАЗК в частині вчасного та повного розкриття інформації в е-деклараціях. Крім того, поряд з виконанням своїх безпосередніх функцій антикорупційні органи мають співпрацювати між собою і уникати конфліктних ситуацій, особливо що стосується притягнення до відповідальності високопосадовців.

Одним із ключових чинників успішної протидії корупції є політична воля, наміри керівництва держави щодо попередження та викорінення корупції на всіх рівнях влади та в усіх її проявах. Це має проявлятись в притягненні будь-якої особи до відповідальності незалежно від політичних уподобань, займаної цією особою посади,

наближеності до керівництва держави чи інших суб'єктивних обставин. Ключова і визначальна роль у реалізації політичної волі належить главі держави у зв'язку з широкими повноваженнями щодо забезпечення національної безпеки (Голова РНБО України, Головнокомандувач Збройних Сил України) і економічної безпеки зокрема, координації діяльності органів виконавчої влади та правоохоронних органів.

Отже, одним із заходів забезпечення подолання корупції в органах публічної влади є прозорість їх діяльності, а головне – повернення довіри населення до чиновників через зменшення бюрократизації, зменшення черг до кабінетів високопосадовців через впровадження електронних приймалень і обробки звернень громадян у швидші строки.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

2. П'ясецька-Устич С. В. Феномен корупції в Україні (політико-економічний аналіз). Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 14. 2016. С. 20–25.

Тройчук Руслан Дмитрович,
аспірант наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Корупція є одним з основних чинників, які створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку держави та негативно впливає на всі сторони суспільного життя.

На сьогодні корупція розглядається не тільки як загроза національній безпеці окремих держав, а й як загроза світовому порядку в цілому. Щорічним рейтингом країн за Індексом сприйняття корупції, що визначається міжнародною неурядовою організацією «Transparency International», у 2019 році Україна зайняла 126 місце серед 180 країн [1, с. 1].

За результати соціологічних досліджень, проведених в Україні в поточному році, корупція, як і раніше, залишається однією з найважливіших та найбільш гострих проблем, що турбує населення держави. Так, в опублікованому Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) дослідженні «Корупція в Україні 2020: розуміння, сприйняття, поширеність», що проводилося за Методикою стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні, зафіксовано, що 69 % населення України вважає проблему корупції «дуже серйозною», а 22,2 % – «скоріше серйозною» [2, с. 1].